

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українознавство в контексті становлення і розвитку національної освіти

Освітня програма Середня освіта (Українська мова і література)

Спеціальність 014 Середня освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
української літератури
Протокол № 1 від “27” серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Українознавство в контексті становлення і розвитку національної освіти
Викладач (-і)	Вівчарик Наталія Михайлівна
Контактний телефон викладача	(0342)596074
E-mail викладача	vivcharik@ukr.net
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 годин).
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації: 20 год. Понеділок 11.30-13.00, кафедра української літератури, 303 ауд. Онлайн-консультації: 26 год. Розклад присутності викладача: субота з 11.30-13.30 viber (+3800991329355).
2. Анотація до курсу	
Дисципліна «Українознавство в контексті становлення і розвитку національної освіти» вивчається студентами-магістрами першого курсу навчання у другому семестрі й має на меті утвердження ідеї цілісності та консолідації української нації, пізнання унікальної національної спадщини в умовах мультикультуральності, передбачає аналіз наукового і творчого доробку як вітчизняних, так і діаспорних сподвижників української справи, сприяє формуванню свідомого педагога, здатного використовувати елементи українознавства в освітньо-виховному процесі.	
3. Мета та цілі курсу	
Поглибити знання з етнопедагогіки, культурології, літератури, історії, простежити особливості розвитку національної системи духовних цінностей і освіти, розвинути почуття національної гордості та самосвідомості; сформувати високий інтелектуально-культурний рівень студентів як освічених фахівців і свідомих громадян.	
4. Результати навчання (компетентності)	
У результаті вивчення курсу «Українознавство в контексті становлення і розвитку національної освіти» ви (студенти) зможете: - використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема в професійному спілкуванні; - усвідомлювати специфіку предметної області та розуміти особливості професійної діяльності, взаємозв'язки філологічної науки з іншими галузями науки і практики; - застосовувати сучасні інноваційні технології для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукових досліджень; - володіти критичним мисленням, творчо використовувати різні теорії і досвід (вітчизняний та закордонний) у процесі вирішення професійних і соціальних завдань; - забезпечувати рівноправність (расову, гендерну, релігійну, політичну тощо), враховувати індивідуальні особливості учасників освітнього процесу; - володіти здатністю до самостійного та автономного навчання впродовж життя за індивідуальною траєкторією розвитку; - дотримуватися правил академічної доброчесності.	
5. Організація навчання курсу	
Обсяг курсу	

Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекції			20		
Практичні заняття			24		
Самостійна робота			46		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий		
Другий	014 Середня освіта	Перший	Нормативна		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін викон.
<p>Модуль 1. Зміст та основні поняття курсу. Тема 1. Предмет, зміст і завдання курсу. Поняття українознавство. Етапи розвитку українознавства як науки. Українознавчі студії як джерело поширення знань про Україну в європейській спільноті. Джерельні та історіософські засади українознавства як науки. Українознавчі видання. (енциклопедії, науково-бібліографічні довідники, підручники, часописи).</p>	Проблемна лекція 1.	<p>Кононенко П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. К. : Науково-дослідний інститут українознавства, 2005. 680 с. http://www.ndiu.org.ua/images/book/ukrainoznavstvo.pdf</p> <p>Кононенко П., Пономаренко А. Українознавство: Конспект лекцій. К.: МАУП, 2005. 392 с. http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ukr_znavstvo.pdf</p> <p>Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи розвитку / П. Гай-Нижник (кер. проекту). К., 2015. 504 с. http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/downloads/2015doc.ukrainoznavstvo.</p> <p>Історія українознавства : навчальний посібник [для</p>	<p>Вівчарик Н. Українознавство в контексті становлення і розвитку національної освіти: Методичні рекомендації. Івано-Франківськ : Територія друку, 2020. 42 с.</p> <p>Опрацювати: Горенко Л., Новосад С. Українознавство в системі вищої мистецької освіти ХХІ століття: історичні і методологічні імперативи. <i>Українознавство</i>. 2010. Ч. 1. С. 61-65. file:///C:/Users/ifcem/Downloads/1985.pdf</p> <p>Вивчити</p>	Максим. оцінка– 5.	Два тижні.

	<p>студ. ВНЗ] / Кол. авторів: П. Кононенко, Л. Токар (кер. проекту та наук, ред.). К. : Академвидав, 2011. 512 с. Українська література в системі українознавства: Посібник / Уклад. Денисюк С., Кононенко П. К. : НДІУ, 2004. 300 с. http://ndiu.org.ua/images/book/posibnik_k.pdf Словник-довідник з українознавства / [текст та за ред. М. Масловської]; Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка. Житомир: Євенок О., 2016. 788 с. Ісаєвич Я. Міжнародна асоціація українців та міжнародні конгреси українців. [Електронний ресурс]. <i>Енциклопедія історії України: Т. 6. / Редкол.: В. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во «Наукова думка», 2009. 790 с. Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Mizhnarodna_asotsiatsiya_ukrainistiv</i></p>	<p>основні етапи розвитку українознавства як науки. Простежити, які фактори впливають на розвиток українознавства Див.: Історія українознавства: навчальний посібник (2 год.).</p>		
--	---	--	--	--

<p>Тема 2. Українознавство в системі освіти, науки, культури, державотворення. Глобалізація і проблеми української національно-державної ідентичності. Особливості розвитку національної освіти і культури в різних соціокультурних середовищах. Мова як головний чинник національної самоідентифікації Національна політика освітньої галузі: проблеми і перспективи («Національна програма патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, зміцнення моральних засад суспільства», затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 1697 від 15.09.2008 р.; Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), затверджена</p>	<p>Практичне заняття 1.</p>	<p>Яковлев О., Шульгіна В. Українознавство як методологія культурологічних досліджень доби національного відродження. <i>Культурологія</i>. 2014. С. 67-71. file:///C:/Users/ifcem/Downloads/138098-296456-2-PB.pdf Ключковська І., Галько О. Освіта українського зарубіжжя як фактор збереження етнонаціональної ідентичності. <i>Українознавство</i>. 2006. Ч. 4. С. 354-359. file:///C:/Users/ifcem/Downloads/701.pdf Кононенко П. Історія становлення НДІУ як віддзеркалення утвердження теорії українознавства на теренах України у 90-х рр. ХХ ст. <i>Українознавство</i>. 2004. Ч. 1-2. С. 207-214. Токар Л. Самоідентифікація в системі самопізнання та самотворення народу. <i>Українознавство</i>. 2004. Число 1-2. С. 164-168. Горенко-Баранівська Л.</p>	<p>Вівчарик Н. Українознавство в контексті становлення і розвитку національної освіти: Методичні рекомендації. Івано-Франківськ : Територія друку, 2020. 42 с. Опрацювати: Токар Л. Зміст українознавства: системно-функціональний підхід до структурування знань. <i>Українознавство</i>. 2004. Ч. 3-4. С. 108-109. Кононенко П. Українознавчі дисципліни в системі дистанційного навчання. <i>Українознавство</i>. 2004. Ч. 1-2. С. 248-251. (2 год.).</p>	<p>Максим. оцінка– 5.</p>
--	-----------------------------	---	--	---------------------------

<p>Постановою Кабінету Міністрів України (1993 р.) Національна доктрина розвитку освіти України, затверджена Указом Президента України (2002 р.)</p>		<p>Українознавство в системі вищої мистецької освіти XXI століття: історичні та методологічні імперативи. http://archive.ndiuvi.org.ua/text.html?id=1985&category=50</p>			
<p>Тема для самостійної роботи. Українознавство за кордоном. Еміграційні процеси. Виникнення УВАН (Українська вільна академія наук) та її діяльність. Світовий конгрес українців.</p>	<p>Самостійна робота</p>	<p>Ключковська І. Україна – діаспора: новий формат стосунків. <i>Українознавство</i>. 2007. Число 1. С. 299-302. file:///C:/Users/ifcem/Downloads/869.pdf Краснодемська І. Розроблення українознавчої проблематики вченими УВАН <i>Українознавство</i>. 2003. Число 4 (9). С. 403-407. http://archive.ndiuvi.org.ua/text.html?id=448&category=8&skip=30 Я. Державне сприяння у забезпеченні освітньо-культурних потреб українців зарубіжжя. <i>Українознавство</i>. 2006. Ч. 4. С. 361-363. file:///C:/Users/ifcem/Downloads/702.pdf</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літ. Підготувати повідомлення про причини, різні хвили еміграції (2 год.).</p>	<p>Максим. оцінка – 10.</p>	
<p>Тема для самостійної роботи. Центри українознавства в</p>	<p>Самостійна робота</p>	<p>Чернега П., Лушай В. Українознавство у НПУ імені</p>	<p>Підготувати повідомлення про діяльність</p>	<p>Максим. оцінка – 10.</p>	<p>Протягом місяця</p>

Україні та за кордоном (Інститут українознавства ім.І.Крип'якевича НАН України, Інститут українознавства ПНУ та ін.), їх діяльність.		М.П.Драгоманова. http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/10976/1/CheRNA%20P.pdf Офіційні сайти наукових установ: http://www.inst-ukr.lviv.ua ,	наукових центрів, що займаються проблемами украї (2 год.).		
Тема для самостійної роботи. Українознавство в іменах. Філософія чину Донцова.	Самостійна робота	Українська мала енциклопедія: у 4 т. / Є. Д. Онацький ; упоряд. та наук. ред. С. Білокінь. К. : Пульсари, 2016. Україна: повна енциклопедія / В. М. Складенко [та ін.]. Харків : Фоліо, 2007. Качкан В. Українське народознавство в іменах. У 2 ч. К. : Либідь, 1994-1995. Ч.1. 336 с. Ч. 2. 288 с.	Підготувати реферат або презентацію про одного з діячів, які доклалися до розвитку українознавства (власний вибір персоналій або зі списку, який пропонується). Презентувати це ім'я на одному із практичних занять. Заохочується робота у парах (2 год.).	Максим. оцінка – 10.	Протягом місяця
Модуль 2. Етноментальні особливості українців Тема 3. Етнопедагогіка і освітньо-виховний досвід українського народу. Історичні аспекти етнопедагогіки (з найдавніших часів до наших днів). Культуровідповідність виховання	Практичне заняття з елементами оксфордської дискусії 2.	Кухта М. Виховний національний ідеал у творах закарпатських письменників-освітян 20-30-х років ХХ століття. <i>Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства</i> . Вип. 23. Ужгород: Ужгородський нац. унів-т, 2018.	Опрацювати рекомендовану літературу і на прикладі драми О. Коломійця «Дикий ангел» охарактеризувати батьківську стратегію виховання у родині	Максим. оцінка – 5.	Два тижні.

<p>(спадкоємність поколінь, формування особистості і оточення). Мета, зміст і методи народного виховання. Трудове виховання.</p>		<p>С. 184-187. Мосіяшенко В. Українська етнопедагогіка: Навч. посіб, Суми : ВТД «Університетська книга», 2005.176 с. Сявавко Є. Українська етнопедагогіка: Навч.-метод. посіб. Л., 2002. Євтух В.Б., Марушкевич А., Дем'яненко Н., Чепак В., Етнопедагогіка. Ч. I: Навч. посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/etnopedagogika_evtuh.pdf</p>	<p>Платона Ангела (2 год.).</p>		
<p>Тема 4. Етнопсихологічні особливості українців. Основні етнічні та культурологічні ознаки нації. Соціально-психологічна сутність поняття «нація». Дослідження етнопсихології українців (В. Липицький (про «вищі одиниці» і чернь), Д. Чижевський, М. Гоца,</p>	<p>Практичне заняття 3.</p>	<p>Махній М. Homo ethnikos: психологія і культура. Чернігів : Вид. Лозовий В.М., 2012. 400 с. Куєвда В. Міфологічні джерела української етнокультурної моделі: психологічний аспект. Донецьк : Український культурологічний центр, Донецьке відділення НТШ, 2007. 264 с.</p>	<p>Законспект.: Литвиненко Г Генеза української ментальності у духовному просторі героїв О. Довженка. <i>Сучасний погляд на літературу: науковий збірник.</i> К., 2000. С.95-104. Підібрати наукову літературу до теми.</p>	<p>Максим. оцінка – 5</p>	<p>Два тижні.</p>

<p>П. Юркевич та ін.). Іван Рибчин про «Геопсихічні реакції і вдача українця». Поняття ментальність та його відображення в різних сферах мистецтва, зокрема літ.</p>		<p>Попович М. Проблеми теорії ментальності / відп. ред. М. Попович. К.: Наук. думка, 2006. 407 с.</p>	<p>На прикладі героя художнього твору (на вибір студента, наприклад, «Бояриня» Лесі Українки) проілюстр. етнопсихологічні особливості характеру українців (4 год.).</p>		
<p>Тема 5. Етногенез українців. Культурно-історичні відмінності етнографічних регіонів України. Методика «навчання через дослідження». Організація і методика проведення українознавчих експедицій, зокрема Гуцульським регіоном.</p>	<p>Лекція-діалог 2.</p>	<p>Мафтин Л. Актуалізація проблематики концентру українознавства «Україна – етнос» в умовах оновлення змісту вітчизняної освіти. <i>Збірник наукових праць «Педагогічний дискурс»</i>. 2016. Вип. 20. Pedagogical Discourse, Issue 20, 2016. С.127-132. http://peddyskurs.kgpa.km.ua/Files/20/22.pdf Сегеда С. Антропологічний склад українського народу: етногенетичний аспект. К. : Видавництво ім. Олени Теліги, 2001. 256 с. https://archive.org/stream/segeda2002#mode/2up Зеленчук Я. Українознавча</p>	<p>Ознайомитися зі словником «Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові»; опрацювати Грещук В. Гуцульський діалект у мові сучасної української літератури. <i>Українознавчі студії</i>. 2012-2013. № 13-14. С. 3-11. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Us_2012-2013_13-14_3 (2 год.).</p>	<p>Максим. оцінка – 5</p>	<p>Два тижні.</p>

		<p>основа формування джерельної бази дослідження етносоціальної системи Гуцульщини. <i>Українознавство</i>. 2007. Ч. 2. С. 48-52.</p> <p>Зеленчук І., Зеленчук Я. Організацію і методику проведення учнівських українознавчих експедицій загальноосвітніми навчальними закладами Гуцульського регіону України. <i>Українознавство</i>. 2009. Ч. 4. С. 302-305.</p> <p>file:///C:/Users/ifcem/Downloads/1847.pdf</p>			
<p>Тема 6. Поняття «імагологія». Етнокультурні і національні образи інших народів. Літературна імагологія, і її вираження у художніх творах, зокрема на історичну тематику. Національна нарація за С. Андрусів.</p>	Проблемна лекція 3.	<p>Кіор Н. Літературна імагологія: вивчення образів інших етнокультур у національній літературі. <i>Питання літературознавства</i>. 2010. Вип. 79. С. 290-299. Режим доступу: file:///C:/Users/ifcem/Downloads/Pl_2010_79_39.pdf</p> <p>Наливайко Д. Літературна імагологія: предмет і стратегії. <i>Теорія літератури й</i></p>	Опрацювати лекцію, рекомендовану літ. Законспектувати: Кіор Н. Літературна імагологія: вивчення образів інших етнокультуру національній літературі. <i>Питання літературознавства</i> . 2010. Вип. 79. С. 290-299. Режим доступу: file:///C:/User	Максим. оцінка – 5.	Два тижні.

		<p>компаративістика : статті і розвідки. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. С. 91-103.</p> <p>Брацка М. «Свій» і «Чужий» козак у поезії «української школи» польського романтизму. Слово і час. № 4. 2005. С. 70-78.</p> <p>Веретюк О. Скажи мені, хто я ? (Проблема національної ідентичності літератури, літературного твору та його автора). Слово і час. 2005. № 12. С. 69-72.</p>	<p>s/ifcem/Downloads/PI_2010_79_39.pdf</p> <p>Проілюструвати вираження поняття імагологія у худ. творах письменників (Г. Лужницький, Р. Іваничук та ін.)</p> <p>Див. передмову: Салига Т. «І зорі на небі вмивались сльозами». <i>Стрілецька Голгофа. Спроба антології.</i> Львів : Каменяр, 1992. С. 6-20. (4 год.).</p>		
<p>Тема 7. Вплив релігії на культуру, освіту, духовне життя народу.</p> <p>Давні вірування українців.</p> <p>Вплив релігії на світогляд українців та процес виховання.</p> <p>Розвиток освіти при монастирях.</p> <p>Церковні школи.</p> <p>Псалми, містерії як літературні жанри, породжені релігійним світоглядом.</p> <p>Самостійна робота.</p>	<p>Проблемна лекція 4.</p> <p>Практичне заняття 4.</p> <p>Самостійна робота.</p>	<p>Сценічне слово благовісту: Антологія української релігійно-християнської драми ХХ–ХХІ століття / Упорядн., авт. вступ. ст. та прим. С. І. Хороб. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2018. 648.</p> <p>Слово Благовісту: Українська релігійна поезія / Упорядник і автор передмови Т. Салига. Львів : Світ, 1999. 781 с.</p> <p>Антофійчук В., Нямцу А.</p>	<p>Зародження і розвиток жанру містерії театрі та літ. Проаналіз. дві редакції п'єси Лесі Українки на біблійну тематику «На полі крові».</p> <p>Прослухати «Щедрик» Леонтовича і знайти інформацію про написання і поширення цього твору (2 год.).</p>	<p>Максим. оцінка – 5.</p>	<p>Два тижні.</p>

		Євангельські мотиви в укр. літ. кінця XIX-XX ст. Чернівці : Рута, 1996. 208 с.			
<p>Модуль 3. Відображення світогляду народу в його культурно-мистецькій спадщині. Тема 8. Семантики та функціонування національної символіки. Національно-етнічні, регіональні символи. Геральдика. Релігійні символи. Символи у різних сферах мистецтва Українська словесна творчість (усна і писемна): символи, образи-символи</p>	<p>Проблемна лекція 5. Практичне заняття 5.</p>	<p>Калашник В. Українські вербальні символи як чинник національно-культурної самоідентифікації. <i>Українознавство</i>. 2005. Ч. 4. С. 104-106. file:///C:/Users/ifcem/Downloads/132.pdf Ткаченко А. Символ хреста і спроба структурування літературознавчих категорій. <i>Біблія і культура</i>. Чернівці : Рута, 2000. Випуск 1. С. 127-129. Комариця М. Тернова символіка у творчості І.Франка: джерела та літературний контекст. <i>Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали міжнар. наук. конф.</i> Л., 1998. С. 384-389.</p>	<p>Опрацювати: Етнонаціональна і регіональна символіка https://etnography.national.org.ua/book2/lecture12.html Підготувати повідомлення про давні і сучасні національні символи (за бажанням). Символи у художньому творі (І. Франко «Терен у нозі»). (2 год.).</p>	<p>Максим. оцінка – 5.</p>	<p>Два тижні</p>
<p>Тема 9. Прояви світогляду</p>	<p>Лекція-ділог 6. Практичне</p>	<p>Пушик С. Легенди та Перекази: в 2 т. / [упоряд. : Г.</p>	<p>Підготувати повідомлення про</p>	<p>Максим. оцінка– 5.</p>	<p>Два тижні</p>

<p>українців фольклорі, зокрема регіональному. Визначення ролі і місця усної народної словесності у контексті українознавства як інтегрованої науки. Вірування і обряди вашої території. Світогляд українців і його проекція на творчість (індивідуальна, групова). Художнє відображення світогляду гуцулів у творчості українських письменників (на прикладі творів М. Черемшини).</p>	<p>заняття 6.</p>	<p>Пушик, Б. Влашин]. Івано-Франківськ : Фоліант, 2019. Т. 1 639 с. Т. 2. 543 с. Тиховська О. Психоаналітичний аспект уявлень про «нечистих духів» у міфології Закарпаття. <i>Сучасні проблеми мовознавства та літературозна.</i> Вип.23. Ужгород: Ужгородський нац. унів-т, 2018. С. 321-325. Гнатюк В. Нарис української міфології. Л. : Інститут народознавства НАН України, 2000. 264 с. Перев'язко Р. Народнописенні мотиви у творчості Р. Купчинського (1916-1920). http://phh.dspu.edu.ua/article/viewFile/178063/178101</p>	<p>фольклорні мотиви у творчості письменника (власний вибір персоналій, наприклад, М.Черемшина). Законспект.: Вдовенко Л. Відображення світогляду наших предків у повісті О. Довженка «Зачарована Десна». <i>Дивослово.</i> 1999. № 11. С. 42-45. (3 год.).</p>		
<p>Тема 10. Кобзарі і бандуристи в історії національної культури. Народна й авторська пісня як вираження світогляду народу. Кобзарі та лірники, виконавці народних дум, історичних пісень (О. Вересай, Г. Гончаренко, М. Кравченко та</p>	<p>Лекційне заняття з мультимедіа 7.</p>	<p>Божко М., Пасько М. Духовні наставники народу: кобзарство в Україні, бібліографічний нарис. Київ, 2015. 76 с. Жеплинський Б., Ковальчук Д. Українські кобзарі, бандуристи, лірники. Енциклопедичний</p>	<p>Знайти і прослухати авторські вірші, які стали народними піснями. Проаналіз. думи, історичні пісні, балади вашого регіону, простежити їх зв'язок із світоглядною системою</p>	<p>Максим. оцінка – 5.</p>	<p>Два тижні</p>

<p>ін.). Сучасні виконавці: «Шпилясті кобзарі», Василь та Микола Литвини, В. Нечепа. Національна капела бандуристів України. Авторські вірші, які стали народними піснями.</p>		<p>довідник. Львів: Галицька видавнича спілка, 2011. 316 с. Небрат Н. Кобзарі уособлення мудрості народної. <i>Українська література в загальноосвітній школі</i>. 2009. № 9. С. 39-41. Жеплинський Б. Коротка історія кобзарства в Україні, Львів: Край, 2000. 196 с. Маркевич Н. Бандурист. Мислене древо [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.myslenedrevo.com.ua/ru/Lit/M/MarkevychM/Verses/Bandurist.html Гундорова Т. Кобзар Дармограй. Про літературні маски Шевченка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.istpravda.com.ua/articles/2014/03/8/141809/ Кравченко В. Образна символіка у баладах Тараса Шевченка. Дивослово. 2001. №7. С. 5-7. Головецька Н. Українські історичні пісні. 8 клас. <i>Українська</i></p>	<p>українців; відмінність укр. балад від польських, німецьких та ін. (2 год.).</p>		
--	--	---	--	--	--

		<i>література</i> в загальноосвітній школі. 2009. № 9. С. 21-23.			
Тема 11. Гумор та артистизм українців як одна з визначальних рис народного характеру. Їх вплив на виховання підростаючого покоління (на прикладі народної творчості: «водіння кози», Маланка, фрагменти весільного обряду та авторських творів.	Практичне заняття 7.	Лихачов Д. Смех в Древней Руси / Д. Лихачов, А. Панченко, Н. Поньрко. Ленинград : Наука, 1984. 295 с. Сміхова культура. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BC%D1%96%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0	Переглянути фільми «Фараони» за мотивами однойменного твору О.Коломійця, «Із життя Остапа Вишні», який розповідає про життя письменника Павла Губенка та актриси Варвари Маслюченко (3 год.).	Максим. оцінка – 5.	Два тижні
Тема 12. Прояви синтезу мистецтв у національній культурі. Поняття синкретизму мистецтва. Література і музичне мистецтво (на прикладі худ. творів О. Кобилянської, Лесі Українки). Література і образотворче мистецтво (на прикладі творів В. Винниченка). Література і театр (на прикладі творів М. Куліша).	Практичне заняття з мультимедіа 8.	Проблеми міжвидового синтезу в українській культурі в полі діалогів різнонаціональних культурних традицій: колективна монографія / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 592 с. Режим доступу: http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/monografiji/2019/udk_in.pdf Українська література в системі українознавства: Посібник / Укл. Денисюк С.П., Кононенко П. К. :	Прослухати музичні твори, суголосні з назвами новел Ольги Кобилянської; проаналізувати музичний супровід до «Лісової пісні» Лесі Українки. Проаналізувати настанову паліту, її перегуки з тематикою і проблематикою художніх текстів. Знайти перегуки у письменницькій та	Максим. оцінка – 5.	Два тижні

		<p>НДІУ, 2004. 300 с. http://ndiu.org.ua/images/book/posibnik.pdf Генералюк Л. Універсалізм Шевченка: взаємодія літератури і мистецтва. К. : Наукова думка, 2008. 544 с. Синтез мистецтв. https://studme.com.ua/193904035002/etika_i_estetika/sintez_iskusstv.h</p>	образотворчій творчості Винниченка, Гординського (3 год).		
<p>Тема 13. Внесок українського театру у збереження національної ідентичності. Специфіка розвитку українського театру в умовах бездержавності та політичних утисків. Театр «за дротами». Активна громадянська позиція і творча співпраця Леся Курбаса і Миколи Куліша, їх роль та в утвердженні українства. Сучасні постановки, їх вплив на виховання школярів.</p>	<p>Лекційне заняття з мультимедіа 8. Практичне заняття 9. Контрольна робота.</p>	<p>Малютіна Н. Українська драматургія кінця ХІХ– початку ХХ ст.: навч. посібн. К. : Академвидав, 2010. 256 с. Мороз Л. Іван Тобілевич (І. Карпенко-Карий). <i>Історія української літератури ХІХ століття</i> : у 2 кн. / [за ред. Жулинського]. Кн. 2. К. : Либідь, 2006. С. 647-673. Павлівшена Л. Модифікація жанру комедії у творчості Івана Карпенка-Карого : автореф. дис. ... канд. філолог. наук : 10.01.01 – укр. літ. Чернівці, 2010. 20 с.</p>	Дослідити творчу співпрацю Леся Курбаса і Миколи Куліша (2 години).	Максим. оцінка – 5.	Два тижні
<p>Тема 14. Розвиток української кіноіндустрії у часи заборон і переслідувань та</p>	<p>Проблемна лекція 9. Практичне заняття з мультимед. засобами</p>	<p>Легенда світового кіно – Олександр Довженко. http://ukrainemiroff.com/showNews/83 Госейко Л.</p>	Внесок Олександра Довженка в розвиток укр. кіно. Творча	Максим. оцінка – 5.	Два тижні

<p>на сучасному етапі. Внесок О. Довженка в розвиток українського кіно. Творча співпраця Параджанова і Миколайчука. Сучасна кіноіндустрія і її вплив на формування національного світогляду. Фільми «Заборонений», «Чорний ворон» та ін. у контексті збереження національної пам'яті та формування свідомої особистості.</p>	10.	<p>Історія українського кінематографа. 1896-1995 : пер. с фр. / Пер. Станіслав Довганюк; Відп. ред. і передм. Володимир Войтенко. К. : КІНО-КОЛО, 2005. 464 с. Нариси з історії кіномистецтва України / ППСМ АМУ; Ред.-упоряд. І. Б. Зубавіна; Наук. ред. Скуратівський, О. С. Мусієнко; К. : Інтертехнол., 2006. 864 с. Ілляшенко В. Історія українського кіномистецтва. К. : Вік, 2004. 412 с.</p>	<p>біографія і співпраця Параджанова і Миколайчука (3 год.). Переглянути фільми «Заборонений», «Чорний ворон». Буктрейлери до сучасних творів, які здатні вплинути на формування свідомого українця (3 год.). 6 год.</p>		
<p>Тема 16-17. Українознавство в іменах. Контроль самостійної роботи. Виступи, презентації.</p>	<p>Лекція-діалог 10. Практичне заняття з мультимед. засобами 11-12. Контроль самостійної роботи.</p>	<p>Українська мала енциклопедія: у 4 т. / Є. Д. Онацький ; упоряд. та наук. ред. С. Білокінь. Київ : Пульсари, 2016. Україна: повна енциклопедія / В. М. Складенко [та ін.]. Харків : Фоліо, 2007.</p>	<p>Налагодити вміння проводити власне дослідження, працювати в парі (2 год.).</p>	<p>Максим. оцінка – 10.</p>	<p>Протягом семестру</p>
6. Система оцінювання курсу					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Вид контролю – екзамен. Максимальна оцінка – 100 балів. Допуск до екзамену – 50 балів (оцінки за практичні заняття – 30 балів, за контрольну роботу – 10 балів, за самостійну роботу – 10 балів). Екзамен – 50 балів. Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних</p>				

	документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).
Вимоги до письмової роботи	Контрольна робота, що складається з теоретичного питання та практичних завдань для перевірки умінь і навичок.
Практичні заняття	Максимальна оцінка за кожне заняття 5 балів. Наприкінці курсу виводимо середній показник, який множимо на коефіцієнт, який дозволяє отримати максимальну оцінку – 30 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань.

7. Політика курсу

Студент і викладач повинні уникати будь-яких порушень академічної доброчесності. Забороняються плагіат та списування. Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід. При порушенні академічної доброчесності – реагування відповідно до Положення 1 <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%BF%D0%BE> і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKG9iKdUn4NJsjoX0rOCZr7YVFeNGdlgE3J2alaDNsc_GiizOs3_NQ.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, усна або письмова відповідь. Для отримання допуску до екзамену обов'язковим є написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.

Викладач гарантує доступність зустрічей як, у межах університету, так і можливість заочної комунікації та консультування (телефон, вайбер, електронна пошта), платформа дистанційного навчання.

8. Рекомендована література

Азьомов В. Духовна архетипна система етнонаціонального у викладанні української літератури в загальноосвітній школі. *Українська мова і література в школі*. 2016. № 4. С. 31-37.

Вівчарик Н. Українознавство в контексті становлення і розвитку національної освіти: Методичні рекомендації. Івано-Франківськ : Територія друку, 2020. 42 с.

Вівчарик Н. Трансформація євангельського сюжету в п'єсах «На полі крові» Лесі Українки та «Голгота – Страсті, Смерть і Воскресіння Господа нашого Ісуса Христа» Григора Лужницького. *Слово: Прикарпатський вісник НТШ*. № 2 (54). Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, 2019. С. 298-304.

Гене́за етнопсихоло́гії в Україні XIX століття: історико-етнологічний аспект. Л. : Інститут народознавства НАН України, 2007. 224 с.

Іванишин М. Дискурс національної ідентичності в українському постколоніальному літературознавстві. Монографія. Дрогобич: Посвіт. 2015. 207с.

Іванишин М. Теоретико-методологічна модель націоналістичної інтерпретації: основні постколоніальні аспекти. *Рідне слово в етнокультурному вимірі: зб. наук. Праць*. Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. Дрогобич: Посвіт, 2015. С. 363–371.

Історія українознавства: навчальний посібник [для студ. ВНЗ] / Кол. авторів: П. Кононенко, Л. Токар (кер. проекту та наук, ред.). К. : Академвидав, 2011. 512 с.

Калакура Я. Історичні засади українознавства. К.: НДІУ, 2007. 381 с.

Касян Л., Семенюченко О. Практикум з українознавства [Для слухачів курсів підвищення кваліфікації з українознавства, вчителів ЗНЗ, методистів, студентів, викладачів ВНЗ]. К. : НДІУ, 2008. – 80 с.

Касян Л., Семенюченко О. Українознавство у навчально-виховному процесі. Основи

методики викладання: науково-методичний посібник. К. : НДІУ, 2008. 56 с.

Кононенко П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. К. : Науково-дослідний інститут українознавства, 2005. 680 с.
<http://www.ndiu.org.ua/images/book/ukrainoznavstvo.pdf>

Кононенко П., Пономаренко А. Українознавство: Конспект лекцій. К.: МАУП, 2005. 392 с.
http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ukr_znavstvo.pdf

Мосіяшенко В. Українська етнопедагогіка: навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 176 с.

Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи розвитку / П. Гай-Нижник (кер. проекту). К., 2015. 504 с. <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/downloads/2015doc.ukrainoznavstvo>.

Українська етнопсихологія: історія, розвиток, персоналії: монографія. Л. : Ліга-Прес, 2013. 199 с.

Проблеми міжвидового синтезу в українській культурі в полі діалогів різнонаціональних культурних традицій: колективна монографія / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 592 с.

Українська література в системі українознавства: Посібник / Укл. Денисюк С.П., Кононенко П. К. : НДІУ, 2004. 300 с. <http://ndiu.org.ua/images/book/posibnik.pdf>

Сценічне слово благовісту: Антологія української релігійно-християнської драми ХХ–ХХІ століття / Упорядн., авт. вступ. ст. та прим. С. І. Хороб. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2018. 648 с.

Яковлев О., Шульгіна В. Українознавство як методологія культурологічних досліджень доби національного відродження. *Культурологія*. 2014. С. 67-71.
<file:///C:/Users/ifcem/Downloads/138098-296456-2-PB.pdf>

Матеріали навчально-методичного комплексу:

Питання для підсумкового контролю.

1. Українознавство як наука і навчальна дисципліна.
2. Становлення та основні етапи розвитку українознавства
3. Українознавство як система інтегративних знань про Україну і світове українство.
4. Основні етапи розвитку українознавства. Історична зумовленість становлення системи інтегративних знань про Україну і світове українство.
5. Обґрунтуйте наукові версії походження етноніму «українець», «Україна». Поняття «Малоросія».
6. Геокультурний образ України в різні періоди історичного розвитку.
7. Поняття «етнографічна група» і «етнічна група».
8. Українська етнічна територія та її зміни протягом історичного часу.
9. Місце України у світовому геополітичному просторі.
10. Розвиток української культури в зарубіжних країнах. Вимушена еміграція. Митці-емігранти.
11. Дослідження етнопсихології українців (В. Липинський, Д. Чижевський, І. Мірчук та ін.).
12. Гумор та артистизм української нації (на прикладі обрядів, художніх творів).
13. Характерологічні особливості українців (на прикладі художніх творів).
14. Вплив геополітичного чинника на український національний характер.
15. Вплив релігії на етнопсихологічний характер українців.
16. Етнопедагогіка. Сім'я і формування українського національного характеру.
17. Національні меншини та етнічні групи України.
18. Біблійні мотиви і образи в літературі та образотворчому мистецтві.
19. Українська народна й авторська пісня і музичне мистецтво в національному просторі.
20. Етапи становлення і розвитку книгодрукування в Україні.

21. Українська література і драматичне мистецтво в координатах українознавства.
22. Державна мова як спосіб єднання української нації. Сучасні програми державної мовної політики.
23. Вплив релігії на національну культуру.
24. «Руська трійця», «Логос», відображення релігійного світогляду митців у їхній творчості.
25. Внесок О. Довженка в розвиток українського кіно.
26. Розвиток сучасного українського кіно.
27. Творча співпраця Леся Курбаса і Миколи Куліша як спроба збереження і розвитку національної культури в радянські часи.
28. Гумор та український артистизм у п'єсі О. Коломійця «Фараони».
29. Поняття «імагологія», його вираження у художніх творах, зокрема на історичну тематику.

Зразок завдань для контрольної роботи

КОНТРОЛЬНА РОБОТА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Українознавство в контексті становлення і розвитку національної освіти»

ВАРІАНТ 1

1. Проаналізуйте особливості розвитку українознавства як дисципліни.
2. Хвилі еміграції. Митці-емігранти.
3. Проаналізуйте відображення ідейно-філософського світогляду митця у його творчості (на вибір студента).

ВАРІАНТ 2

1. Розвиток сучасного українського кіно.
2. Творча співпраця Леся Курбаса і Миколи Куліша як спроба збереження і розвитку національної культури в радянські часи.
3. Гумор та український артистизм у п'єсі О. Коломійця «Фараони».

ВАРІАНТ 3

1. Українська література і драматичне мистецтво в координатах українознавства.
2. Державна мова як спосіб єднання української нації. Сучасні програми державної мовної політики.
3. Вплив релігії на національну культуру. Релігійні символи у художніх текстах (проілюструвати).

Зразки тестових завдань

Політично і державно організований народ – це:

{
етнос
демос
народність
=нація
}

Скільки хвиль еміграцій українців традиційно виділяють історики?

{
дві
три
=чотири

шість

}

Котра з еміграційних хвиль викликана першою світовою війною й датується з 1920-го по 1930 рік?

{

перша

=друга

третя

четверта

}

Котра хвиля емігрантів тривала з 1947-го по 1953 рік?

{

друга

=третя

шоста

немає правильної відповіді

}

Українознавство як важливий напрям соціогуманітаристики дозволяє об'єднати представників різних дисциплін у:

{

=спільних новаторських наукових дослідженнях про Україну та українців
спільних читаннях літератури, написаної письменниками української діаспори
спільній діяльності українських видань за кордоном
спільноти, що займаються дослідженням хвиль української еміграції

}

Чималу науково-організаційну роботу в Канаді, США та Україні проводить УІТ, багаторічним головою якого є Любомир Винар. УІТ – це:

{

Українське інтелектуальне товариство

Українське імміграційне товариство

Українське інтеграційне товариство

=Українське історичне товариство

}

У Великій Британії українознавство представлене освітньо-педагогічними програмами ___ університету, які фінансував український підприємець Дмитро Фірташ, уродженець Тернопільщини.

{

=Кембріджського

Оксфордського

Лондонського

Мідлсекського

}

Після проголошення незалежності України українознавство набуло нових організаційних осередків і тематичних спрямувань, зокрема:

{

Центр українських досліджень Інституту Європи РАН

Центр історії Росії, України і Білорусі Інституту всесвітньої історії РАН

Відділ східного слов'янства Інституту слов'янознавства РАН

=усі відповіді правильні

}

Діяльність зарубіжних центрів українознавства координує (МАУ), що під головуванням академіка НАН України Ганни Скрипник до 2013 р. об'єднувала зарубіжні національні

структури у 32 країнах. МАУ – це:

{
Міграційна асоціація українців
=Міжнародна асоціація українців
Міграційна асоціація українофілів
Міжнародна асоціація українофілів
}

Фундаментальні працю “Українці-русини: лінгвістичні та етнокультурні особливості в історичному розвитку” упорядковано й опубліковано спільно з науковцями:

{
=Словаччини
Росії
Польщі
Канади
}

Українознавство вивчається на кафедрах україністики та міжнародних відносин в таких польських університетах:

{
Варшавському
Краківському і Люблінському
Жешівському і Торунському
=усі відповіді правильні
}

Осередки Наукового товариства ім. Т. Шевченка у країнах Америки, Європи та Австралії видали:

{
“Енциклопедію українознавства” у 5 томах
=“Енциклопедію українознавства” у 10 томах
“Історичні монографії”
“Історичні студії”
}

Викладач: кандидат філологічних наук,
доцент Наталія Михайлівна Вівчарик